

MARCIN SIENKOWSKI*

Sprawozdanie z sympozjum naukowego pt. „Sobór Watykański II – Kościół – Człowiek”, WSD w Elku, 31 stycznia 2026 r.

31 stycznia 2026 r. w Wyższym Seminarium Duchownym w Elku odbył się XIII Interdyscyplinarny Dzień św. Tomasza z Akwinu. Wydarzenie to zostało zorganizowane przez dwa podmioty: WSD w Elku oraz Centrum Badań nad Soborem Watykańskim II¹. Organizatorzy sympozjum podjęli problematykę Soboru Watykańskiego II przede wszystkim z tego powodu, że w ubiegłym roku minęło 60 lat od jego zakończenia (1962-1965), a w grudniu z okazji 60-lecia soborowych dekretów o kapłaństwie i formacji kapłańskiej papież Leon XIV ogłosił List apostolski pt. „Wierność, która rodzi przyszłość”. W tym kontekście intelektualną refleksją nad wybranymi zagadnieniami Soboru – zwłaszcza Kościołem i człowiekiem – podzielili się profesorowie z różnych ośrodków naukowych w Polsce.

Komitet Organizacyjny sympozjum tworzyli: ks. dr Marcin Sieńkowski, WSD w Elku; ks. dr hab. Damian Wąsek, prof. UPJPII w Krakowie, Centrum Badań nad Soborem Watykańskim II; ks. dr hab. Tomasz Kopiczko, prof. UKSW; mgr Marta Rózio, Warmińsko-Mazurski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Olsztynie, Filia w Elku. W skład Komitetu Naukowego weszli: ks. prof. dr hab. Mieczysław Ozorowski – UKSW w Warszawie; ks. prof. dr hab. Paweł Mąkosa – KUL; prof. dr hab. Anna Zellma – UWM w Olsztynie; ks. dr Paweł Tarasiewicz – Adler-Aquinas Institute, Manitou Springs, CO, USA.

Sesję wykładową poprzedziła Msza św. sprawowana w kaplicy WSD w Elku pod przewodnictwem bp. Jerzego Mazura, biskupa elckiego².

* ks. Marcin Sieńkowski – Wyższe Seminarium Duchowne Diecezji Elckiej, Elk
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0679-5006>; e-mail: marcin.sienkowski@gmail.com

¹ Centrum działa na Uniwersytecie Papieskim Jana Pawła II w Krakowie od 2025 r.: <https://vatican2center.upjp2.edu.pl/> (dostęp: 12.09.2026).

² Zob. MR, *XIII Interdyscyplinarny Dzień św. Tomasza z Akwinu w elckim WSD*, <https://diecezjaelk.pl/2026/01/31/xiii-interdyscyplinarny-dzien-sw-tomasza-z-akwinu-w-elckim-wsd/> (dostęp: 8.09.2026).

Wprowadzenie do części naukowej zatytułowane: „Tematy Soboru Watykańskiego II: kapłaństwo”, którego dokonał ks. dr Marcin Sieńkowski, rektor WSD w Elku, polegało na wyjaśnieniu zamysłu sympozjum i uzasadnieniu wyboru tematu. W tym celu odwołał się on do postulowanej przez Sobór odnowy posługi i formacji kapłańskiej. Przywołał dwa soborowe dekrety, które mówią o obu tych zagadnieniach, czyli Dekret o formacji kapłańskiej (*Optatam totius*) z 28 października 1965 r. oraz Dekret o posłudze i życiu presbiterów (*Presbyterorum ordinis*) z 7 grudnia 1965 r. Znacząco przy tym podkreślił, że z obu dekretów wybrzmienia jasny postulat: posoborowa odnowa Kościoła w wielkiej mierze zależy od sposobu rozumienia kapłaństwa i wykonywania posługi duszpasterskiej.

Po wprowadzeniu w sympozjum temat: „Aggiornamento Kościoła po II wojnie światowej” przedstawił ks. dr hab. Mieczysław Różański, prof. UWM w Olsztynie, Filia w Elku. Na wstępie podkreślił, że odnowa (reforma) Kościoła jest jego elementem strukturalnym. Dla przykładu przywołał postanowienia Soboru Jerozolimskiego, Soboru Trydenckiego czy Soboru Watykańskiego I, które w znaczny sposób wpłynęły na odnowę Kościoła w kontekście ówczesnej sytuacji tak na polu religii, jak i wydarzeń w świecie. W kontekście sytuacji politycznej po II wojnie światowej prelegent zmierzał do wykazania tego, że pojęcie *aggiornamento* (użyte przez papieża Jana XXIII) oddaje istotę Kościoła, który odnawia się w kontekście problemów napotykanych na całym globie. W wyniku przedłożonego wystąpienia okazało się, że skomplikowana sytuacja po II wojnie światowej (zimna wojna, dekolonizacja, zagrożenie nuklearne, kryzys moralny i humanitarny) wymogła na Kościele katolickim poszukiwanie nowego podejścia do współczesnego człowieka, w tym nowego języka. Tradycyjne metody duszpasterskie okazywały się zbyt słabe w konfrontacji z nasilającą się laicyzacją, komunizmem czy ideologią materializmu. Dlatego *aggiornamento* stało się fundamentalnym określeniem, które umożliwiło Kościołowi kształtowanie tożsamości w II poł. XX w., oznaczającym skuteczny i zrozumiały znak zbawienia w rozwijającym się świecie.

Kolejny referat przedstawił ks. dr hab. Dariusz Kurzydło, prof. UKSW w Warszawie. Mówił on na temat: „Sobór Watykański II dziś. Świeccy wobec sekularyzacji małżeństwa i rodziny”. Zasadniczo twierdził, że dzisiejszy świat utrudnia realizację postanowień SWII dotyczących rodziny. Argumentował to m.in. w ten sposób, że współczesny świat uchodzi i faktycznie jest światem postchrześcijańskim. W rodzinach przejawia się to na przykład poprzez niezajomość kultury chrześcijańskiej czy języka religijnego. Kultura i media skutecznie oddalają człowieka i rodzinę od religii. Małżeństwu nadają nowe znaczenie, w nowy sposób kształtują rozumienie wychowania, pomniejszają rolę rodziny. Mimo wskazanych trudności ks. Kurzydło starał się pokazać, w jaki sposób rodzina może pozostać w relacji z Bogiem. W tym kontekście przywołał trzech papieży, których refleksje i spostrzeżenia mogą pomóc w odzyskaniu podmiotowości świeckich i budowaniu zdrowych relacji. Zaznaczył, że diagnozę kryzysu

rodziny przedstawił Jan Paweł II. Z kolei Benedykt XVI mówił o rodzinie, że jest twórczą mniejszością. Natomiast Franciszek podkreślał kruchosć, towarzyszenie, cierpliwość i bliskość jako drogę do uczenia się wiary i relacji. Na koniec prelegent zaznaczył, że SWII wraz ze swoim nauczaniem stanowi horyzont, który zaprasza do myślenia i poszukiwania rozwiązań.

Wystąpienie po przerwie miało formę dwugłosu. Temat „Między szczerością a dyplomacją. Kulisy prac nad dokumentami Soboru Watykańskiego II” zaprezentowali: ks. dr hab. Marek Gilski, prof. UPJPII w Krakowie oraz ks. dr hab. Damian Wąsek, prof. UPJPII w Krakowie. Prelegenci z Centrum Badań nad Soborem Watykańskim II zwrócili wpierw uwagę na to, że zanim zwołano Sobór, do biskupów zostały wysłane pytania, czym (jakimi problemami) Sobór powinien się zająć. Na podstawie odpowiedzi przygotowano schematy do prac dla ojców soborowych, gdyż nie sposób było zająć się wszystkim. Takie podejście zostało nazwane dyplomatycznym. Inna ważna postawa na Soborze to szczerość. W oparciu o dokumenty, vota i dzienniki prelegenci ukazali nie tylko sposób pracy na Soborze, lecz przede wszystkim zmianę używanego języka, bezpośredniość, podejście krytyczne czy transparentność. Dzięki temu słuchacze mogli poznać Sobór od środka, a nie tylko rezultat jego pracy. Wniosek zaprezentowanego dwugłosu brzmiał w ten sposób: Sobór Watykański II był wydarzeniem dyplomatycznym w dokumentach, krytycznym w votach i debatach oraz bezbronny w dziennikach. Uwzględnienie i łączne odczytanie tych materiałów pozwala zrozumieć prawdziwą dynamikę Soboru.

Podsumowaniem sympozjum było wystąpienie ks. dr. hab. Tomasza Kopiczki, prof. UKSW w Warszawie pt. „, Sobór bliski – Sobór daleki”, które zarazem stanowiło wprowadzenie do dyskusji. Przywołane przez niego wypowiedzi papieży dawały do zrozumienia, że Benedykt XVI zakończył epokę Soboru dalekiego, a Franciszek rozpoczął erę Soboru bliskiego.

Sympozjum o wybranych zagadnieniach Soboru Watykańskiego II zgromadziło kilkadziesiąt osób zarówno świeckich, jak i duchownych. Organizatorzy dziękują wszystkim prelegentom, a także uczestnikom sympozjum, którzy mieli okazję bliżej poznać specyfikę prac soborowych i ich rezultaty.